

Valga Teataja

Valga valla infoleht

Oktoober 2020 • Nr10 (29)

www.valga.ee

Valga vald tunnustas haridustöötajaid

Õpetajate päeval Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses toimunud pidulikul sündmusel tunnustati Valga valla õpetajaid ja haridustöötajaid. Täna said ka need tublid inimesed koolide personali seast, kelle panust kooliellu on raske ülehinnata.

1. Valga Põhikooli sekretär Katri Kurg on andnud suure panuse kooli maine kujundamisel/ Foto A. Kikkas 2. Katre Kikkas panustas Tsirguliina kooli õppetöö korraldamisse eriolukorras/ Foto A. Kikkas 3. muusikalist meelelahutust pakkusid Helen Kirsi ja Ermo Leuska / Foto A. Kikkas

Tänu ja tunnustuse andsid üle vallavanem Ester Karuse ja asevallavanem Mati Kikkas ning haridusspetsialist Ivi Tigane. Ester Karuse märkis, et on suur rõõm, et igal aastal "Eestimaa õpib ja tänab" nominentide ja tunnustavate hulk ainult kasvab. Viiruseohu tõttu jäid mitmed Valga valla laureaadiid ilma peotutsest suurele galale pealinnas, seda enam oli põhjust õpetajaid esile tõsta just praegu, õpetajate päeval koduvallas. „Ma tahan tänada nii tänaseid nominente kui ka kõiki ülejäänud õpetajaid Valga valla koolides ja lasteaedades. Soovin teile jõudu, innustust ja pühendumust ka edaspidiseks!“ ütles vallavanem.

Valga vald tunnustas Valgamaa "Eestimaa õpib ja tänab" nominente 2020, keda oli kokku 28:

Aasta põhikooli aineõpetaja nominendid:

- Eneli Värnik
- Riina Kortel
- Romet Piller
- Svetlana Oper
- Urve Sulev
- Vapu Laik

Aasta klassijuhataja nominendid:

- Janne Salumäe
- Merly Tootmaa
- Kersti Piir

Aasta lasteaia õpetaja nominendid:

- Anželika Pjatkovskaja
- Elle Ojakivi
- Eve Ambos – laureaat

Aasta õppeasutusejuhi nominendid:

- Jutta Kond
- Maila Rajamets
- Marina Krotova
- Jana Tiits – laureaat 2020

Aasta huvialaõpetaja nominendid:

- Jelena Stepanova
- Koidu Ahk – laureaat 2020

Aasta tugispetsialisti nominendid:

- Carmen Kruška
- Maret Lill – laureaat 2020

Aasta gümnaasiumi õpetaja nominent

- Varje Schmidt

Aasta klassiõpetaja nominendid:

- Jelena Sljusartšuk
- Tatjana Stiba
- Tiina Fedotova
- Viivika Sinisalu

Aasta hariduse sõbra nominendid:

- Tiia Parmo
- Maarika Ojaste – laureaat 2020

Aasta huvialaõpetaja nominendid 2020:

- Jelena Stepanova
- Koidu Ahk – laureaat 2020

Tänukirjaga tunnustati ka:

Valga Põhikooli direktor Hannely Luik-Stogovit- märkimisväärse panuse ja suurepärase koostöö eest Valga valla toetamisel eriolukorras.

Valga Põhikooli asendusõpetaja Monika Kaur pälvis innustava autasu: aktiivsest lapsevanemast asendusõpetajaks.

Samuti tunnustas vallavanem Ester Karuse tänukirjaga Valga Jaanikese Kooli direktorit Jaanika Kästi silmapaistva tunnustuse ja Valga valla maine kujundamisel „Tiina Kallavuse nimelise Piirinihutaja auhind“ pälvimise eest ja Lüllemäe Põhikooli õpetajat Cathlen Haugast silmapaistva tunnustuse ja Valga valla maine kujundamisel aasta põhikooli aineõpetaja riikliku aastapreemia pälvimise eest.

Vallavanem tänas lisaks eeltoodule Valga linna kõiki nelja lasteaeda märkimisväärse panuse ja suurepärase koostöö eest eriolukorras tegutsemisel. Walko lasteaed tegutses valvelasteaiana. Buratino, Kaseke ja Pääsukese lasteaiatöötajad aitasid valda toidupakkide jagamisel ja tänavatel selgitustöö tegemisel.

Valga vallavanem tunnustas tänukirjaga ka haridusasutuste mittepädagoogilist personali. Nimelt kuulutas vallavalitsus septembris välja konkursi mittepädagoogiliste töötajate märkamiseks, laekunud ettepanekute põhjal

said tunnustuse osaliseks 11 töötajat. Kutse vallavanema vastuvõtule ja tänukirja pälvisid:

- Viktor Eglit - erakordse hoole ja armastuse ning pikaajalise pühendunud töö eest Valga lasteaia Buratino.
- Anna Heinaste - pikaajalise hoole ja armastuse eest Hargla Kooli väärtuste hoidmisel.
- Katri Kurg - erakordse hoole ja armastuse ning väga mitmekülgse panuse eest Valga Põhikooli maine kujundamisel ja hoidmisel.
- Kaidi Kuus - silmapaistva panuse ning hoole ja armastuse eest Valga Muusikakooli arengu toetamisel.
- Linda Must - pikaajalise panuse eest Tsirguliina koolipere hoidmisel ja toetamisel.
- Katre Kikkas - märkimisväärse panuse eest Tsirguliina Kooli õppetöö korraldamisel eriolukorras.

Kultuuri- ja haridusteenistuse tänukirja saajad olid:

- Valeri Dmitrijev – Valga Kaugõppegümnaasiumi kütja-remondimees;
- Katrin Liiv – Valga Lasteaed Walko tervishoiu- ja majandustöötaja;
- Mare Unt – Valga Põhikooli majahoidja;
- Meelis Veemees – Valgamaa Kutseõppekeskuse IT-spetsialist;
- Jane Grant – Valga Lastead Kaseke assistent.

Väga toredad ja südamlukud olid õppeasutuste poolt tunnustustetpanekutele kaasa pandud

Ester Karuse: peab olema julgust teha teistmoodi

Foto: erakogu,

Suve lõppemine tähendab ühtlasi uut algust koos jätkuvate ettevõtmistega ja küpsemate mõtetega. Usutavasti saime kõik puhata ja algavaks sügishooajaks patareisid laadida, kuna võrratu Lõuna-Eesti suvi pakkus sooja ja päikest. Meil lasti hinge tõmmata ja saime turvaliselt ära pidada rea meeldejäävaid üritusi, mida Valga vallas jätkus igale maitsele: Valga-Valka kohvikute päev, Jõekääru kontsert Pedeli paisjärve saarel, rahvusvaheline Militaarfestival – kui nimetada vaid mõnda paljude hulgast. Hoiame edasi positiivset toonust, näiteks möödus üle-eestiline maal elamise päev meie kogukondades väga aktiivselt, kampaania „Valga liigub 2020!“ leidis palju kaasalööjaid, nende seas üsna mitmed sportlikud vallavalitsuse ametnikud, nii naised kui ka mehed.

Jätkame alustatud tööde ja uuendustega

Oleme oma kodukandis paremas seisus kui inimesed mitmel pool mujal Euroopas, kuid säilitame valvsuse ja valmisoleku võimalikeks piiranguteks. Just nagu õpetamine ja õppimine on koolides tänasel päeval pidevalt muutuvad – koolipere peab olema valmis kiiresti üle minema distantsõppele – nii on seda töökorraldus mitmes teiseski valdkonnas.

Tooksin ehk mõned näited vallavalitsuse muutuvast tööpraktikast, mida kujundame meeskonnaga koos innovaatilisemaks ja enam vastavamaks nüüdisaegsetele nõuetele. Etterutavalt mainiksin, et kavandame vallavalitsuses majasiseselt paberivaba asjaajamist alates uuest aastast. Säästliku elektroonilise dokumendivahetusega on ammugi ühinenud riiklikud ametkonnad ja meil on ülim aeg minna sama teed.

Olen kindlal arvamusel, et avalik rahakasutus peab olema maksumaksja jaoks avalik, teisti ei tohiksi see olla. Lähemasse tulevikku jääb valla-

valitsuse avaliku eelarve innovaatilise lahenduse rakendamine, mis tagab selle, et eelarve kulude ja tulude seis on soovi korral reaalajas kõigile nähtav. Veel enam, järgmisel aastal on plaanis kaasava eelarve sisseviimine. See tähendab seda, et kodanik mitte ainult ei saa eelarvet vaadata, vaid saab selles ka ise kaasa rääkida. Juba praegu ei pea vallavara võõrandamise korral vallamajja kohale tulema, et oodata oksjonihäämri lööki, vaid müügi- ja renditeated on olemas leheküljel osta.ee, seal saab vabalt ise tegutseda.

Küllap on tähelepanelik lugeja märganud uudist, et Valga vallavalitsus jätkab tööd kahe asevallavanemaga. Tõepoolest osutus võimalikuks vastutusalad ümber korraldada ja struktuurimuudatuse abil taotleda kokkuhoidu ja optimeerida personali.

Ettevõtlusest ja taristust

Kuigi minu kogemus vallajuhina pole pika-aegne – kõigest pool aastat - oleme vallavalitsuses lühikese ajavahemiku jooksul jõudnud juba päris palju ära teha. Ütleksin, et oleme murdnud harjumusi ja näidanud üles julgust teha asju teistmoodi.

Milline võiks olla vallavalitsuse tõine vahekokkuvõtte pärast ligemale 500 digiallkirja andmist, kümneid ja kümneid istungeid ja valdkonna spetsiifilisi koosolekuid?

Alustaks ehk ettevõtlusest. Hiljaaegu viibisid Valgas Rahandusministeeriumi ja uuringu- ja konsultatsiooniettevõtte Cumulus esindajad eesmärgiga välja selgitada, millised on Kagu-Eesti ja Valga valla kõrgema potentsiaaliga alad, kuhu on mõistlik esimeses järjekorras tööstusalade arendusi planeerida ja milline peaks olema tööstusala sisene ja väline infrastruktuuri valmidus. Valga tööstus- ja ettevõtlusalade avaliku tugitaristu kaasajastamine on olnud väljakutseks varemgi. Heameel on

tõdeda, et meil õnnestus edukalt lõpule viia enam kui 1,2 miljonit eurot maksnud projekt, mis hõlmab mitmeid tööstus- ja ettevõtlusalasid, täpsemalt tugitaristut Petseri, Karja, Viadukti, Saviaugu jt. tänavatel. Samuti kõige uuemat Väike-Laatsi tööstusala, kus tegutsavad eksportivad metalli- ja puiduettevõtted ja juurdepääsutee on vajanud rekonstrueerimist.

Ettevõtluse ergutamine ja investeeringute ligimeelitamine on arusaadavatel põhjustel vallavalitsuse esmaseid prioriteete ja kindel suund edaspidiseks. Peame hakkama saama kõvas konkurentsist teiste piirkondadega, kuid riigihalduse ministri Jaak Aabi tegevus annab lootust, et Kagu-Eestile hakatakse riiklikus regionaalpoliitikas pöörama rohkem tähelepanu. Suheldes kohalike ettevõtjatega, on ilmenud, et kohalikult omavalitsuselt oodatakse eelkõige elamisväärse elukeskkonna loomist ja vajalike teenuste olemasolu tagamist ning eeldatakse paindlikku ja kiiret teenindamist. See olevat eelduseks ettevõtluse arengule, kuna kõige muuga saab tubli ettevõtja juba ise hakkama. Edukas ettevõtlus tähendab valla jaoks suuremat tulumaksubaasi, mistõttu tulebki tegeleda Valga valla taristu täiustamisega.

Võtame või sellise olulise valdkonna nagu teedehitus. Kogu vallas on suve jooksul tehtud auguparandusi, pindamistööde käigus said tolmuva katte mitmed tänavad (Nurme, Perve, Pärnu, Roos-Viadukti ja Tööstuse, kokku 5605 m²). Neile lisandub terve rida tänavaid, mis saavad parema asfaltkatte järgmisena, lisaks jätkatakse kõnniteede parandamist kivitatega erinevatel tänavatel.

Mulle isiklikult hakkasid aegsasti silma räämas bussiootekojad, mille renoveerimise olen võtsin enda südameasjaks. Leian, et bussipeatuste seisukord puudutab enamikku vallarahvast, ühistransporti kasutavad eelkõige lapsed ja vanurid igapäevaselt. Bussiootekojad saavad korda ja omandavad moodsa ja meeldiva välimuse. Sama puudutab linnast esimest muljet kujundavat Tartu maantee ringristmikku, mida ootab ümberehitus – ainult pisut kannatust veel!

Kahtlemata väärib Valga maakonna keskuse paremaid sportimise ja vaba aja veetmise võimalusi. Seetõttu liigume samm-sammult edasi Valga Põhikooli ujula laienduse kavaga, mida saab ehk nimetada veekeskusekski.

Atraktiivsem linnapilt ja valla tulevikuvaade

Ei ole liialdus öelda, et oleme investeeringute abil tõstnud linnaruumi atraktiivsust kesklinnas, et sel moel muuta seal asuvate eraomandis hoonete saatust. Valla arhitekt Jüri Tintõra eestvedamisel jätkame kahenevate omavalitsuste elumajanduse pilootprojektis, mis annab võimaluse lammutuda lootusetus olukorras maju ja korrastada väärtuslikumaid kortermaju.

Täna seegi rõõmu tunda juba valminud objektidest ning sellest, et on õnnestunud päästa hävingust linna väärtuslike ehitismälestisi. Kunagine täitevkomitee hoone Vabaduse tänaval on ühendatud Marta Pärna koolimajaga, renoveerimine on lõppenud ja seal jätkas septembri lõpus õppetööd Priimetsa Kool. Lapsed saavad õppida ajaloolises hoones, mis vastab oma huvitavate valgusküllaste lahendustega

kaasaegse õpikeskkonna nõudmistele. Pidulik avamine leiab aset oktoobri lõpupäevil.

Samuti seisib aastaid kasutamata Kuperjanovi tn 12 hoone, enne Esimest maailmasõda Valgas ehitatud omapärane juugendlikus stiilis elamu, mille taastamistööd said läbi juba suve keskel. Tegu on ühe linna visiitkaardiga, mis püüab nii vallaelanike kui ka külaliste uudistavaid pilke.

Valla üürimajja on paigaldatud kogu köögi-mööbel ja vannitoa sisustus, keldris asub saun. Lõvidega maja uued korterid täidavad inimeste ootusi igati kvaliteetse üüripinna järele. Kuna sellise funktsiooniga hoone oli seni puudu, siis nüüd on lihtsam kutsuda Valka kolima spetsialiste mujalt ja pakkuda sobivat pinda kohalikele elanikele.

Kui vaadata suuremat plaani, siis selleks on Valga-Valka kaksiklinna keskuse projekt eesmärgiga taasühendada omavahel linna osad ja kujundada ühtset ülepiirilist linnaruumi. Uuest keskvaljakust saab paik kultuuriürituste, ajutise turu ja kogunemiste tarbeks. Nädalapäevad tagasi istutasime koos oma Valka kolleegi Vents Armands Krauklise ja teiste heade lõunanaabritega, suursaadikute Raimonds Jansoni ja Arti Hilpuse ja ning paljude piiriülese programmiga seotud inimestega ühisesse keskusesse sümboolselt 30 puud.

Suurem osa töödest on keskuse juures küll tehtud, kuid väikesemate detailide viimistlemine võtab veel oma aja. Nii või teisiti peaks Valga-Valka kaksiklinna keskuse ehitustööd aasta lõpuks läbi saama. Mõistagi jätkuvad seejärel projekti teised tegevused, et tuua uuendatud linnaruumi rohkem kasutajaid. Pole aga vähimatki kahtlust, et programm täidab oma ülesande - toetada piiriäärsete regioonide jätkusuutlikku arengut, arendada heanaaberlikku koostööd ning pakkuda piirialade inimestele paremaid võimalusi edukaks ja täisväärtuslikuks eluks. Valga ja Valka saavad justkui uue mõõtme, uue hingamise ja muutuvad atraktiivsemaks nii kohalikele elanikele kui ka külalisele.

Kõik mainitu viib meid samm-sammult lähemale Valga valla arengukavas kirjas olevale visioonile 2030 +, mis terendab jätkuvalt silme ees: „Valga vald on Lõuna-Eesti turismivärv, põiming atraktiivsest elukeskkonnast ja looduslähedasest eluviisist, nutikast Eesti-Läti piirala koostööst, ettevõtlikkusest, hoolivusest ja eripalgeliste kultuuride sidususest – paik positiivseks eneseteostuseks elukaare igas punktis.”

Ester Karuse,
Valga vallavanem

Ajalehte Valga Teataja annab välja Valga Vallavalitsus
E-post: teataja@valga.ee
Reklaam: **5373 6992**
Toimetus: **766 9902 või 5307 4109**
Küljendus, kujundus, teostus: **OÜ Kuldne Lammas**
Trükk: **AS Kroonpress**

Lüllemäe Põhikooli tunnustatud: Aasta õppeasutuse juht Jana Tiits, ja riikliku aastapreemia pälvinud muusikaõpetaja Cathlyn Haugas/ Foto A. Kikkas
Viktor Eglit sai tänukirja pikaajalise pühendunud töö eest Valga lasteaias Buratino/ Foto A. Kikkas

iseloolest, millega näidati üles tänu oma tublidele töötajatele. Toome neist välja mõned tsitaadid, nimetamata nimesid.

„Ta seisab igati hea lasteasutuse majandusliku arengu, laste ning töötajate turvalisuse ja ehitustööde jätkusuutliku toimumise eest. Töökaaslasena on ta armastatud ja hinnatud kolleeg, kellel jagub aega ja töökäsi iga vajamineva töö teostamiseks. Ta on suurepärase suhtleja. Ta on eeskujuks nii lasteaia käivatele lastele kui ka töötajatele. Eraldi tahaksime veel välja tuua tema tegevuse lasteaia koguperepidudel. Ta on väga paljudel traditsioonilistel üritustel täitnud peojuhi rolli ja saanud sellega väga edukalt hakkama. Ta väärib igati tunnustust. Selline remondimees on iga asutuse unistus.“

„Ta on kooli ja lasteaia kokk, aga mitte ainult ... Õeldakse, et iga kodu süda on köök. Kuna meie koolipere on pisike, siis sõna “kodu” on siinkohal vägagi asjakohane. Ta on väga aktiivne kogukonna tegemistes, mis ei hõlma ainult kooli- ja lasteaia pere kõhtude täitmist, vaid erinevatel üritustel nõu, jõu ja oma oskustega kaasa löömist. Annata poleks meie kooli pooltki nii “magus” ja “lõhnav” koht, kui ta seda praegu on! Aitäh sulle!“

„Ta on kooli hing ja süda. Inimene, kes on iga kell kättesaadav. Tema saab kõike kurta, tema käest saab kõigele vastused. Tubli igal alal, eriti IT-valdkonnas. Kevadel oli tema kõigile õpetajatele nõuandjaks ja juhendajaks, uute keskkondade leidjaks ja rakendajaks. Õppetöös uuenduste elluviija. Kiidusõnu on nii palju, et neid ei jõua üles loendada.“

„Ta on nagu kantsler, kes suunab ja aitab iga õpetajat ja koolijuhti, kes majas tööd alustab ning viib nad asjadega kurssi. Ta on kõigi nende aastate jooksul olnud kogu koolipere haldjast ristiema nii koolijuhtide ja kolleegide kui ka pere ja õpilaste jaoks. Kooli dokumendid on alati korda seatud, kohv külaliste jaoks valmis, lapsed kraaditud, õpetajatele dokumendid koidetud.“

„Kui maal ärkavad lüpsinaised varahommikul üles, et minna lauta tööle, siis tema tõuseb selleks, et tulla kooli ahjusid ja kaminaid kütma, toole ja laudu parandama, teevett keema panema, et kooli töötajatel oleks hommikul mõnus oma päeva teejoomisega alustada. Mõnikord on ta isegi nõu ja jõuga õpetajatel abiks olnud. Tema, oma laia naeratuse ja lahke pilguga hommikuti ukse juures seismas, on just see, kes teeb igal kooli sisenejal päeva rõõmsaks.“

“Jõuan hommikuti pool kaheksa ja ta on jõudnud juba autode platsi puhtaks pühkida, talvel lumest koristada. Olen küsinud, millal

ta alustas. Rõõmsameelse häälega on vastus kohe tulemas, kell kolm. Hindan selle inimese kohusetundlikkust ja töökust. Koolimaja ümbrus on puhas ja korras. Meie kooli meeskonnal on suur au töötada koos sellise tööga ja väga kohusetundliku inimesega.“

Vahetult peale õpetajate päeva pidulikkust sündmust tunnustati Tõrva vallas, Taagepera lossis toimunud tänuüritusel aasta silmapaistvamaid tegijaid Valga maakonna haridusmaastikul, kuulutati välja Valgamaa aasta õpetaja ning märgiti ära saavutused täiskasvanuhariduse valdkonnas.

Maakondlikul tänuüritusel tunnustati parimaid

Aasta õpetaja konkursil valiti välja parimad üheksas kategoorias, hulgaliselt tunnustusi jagus ka Valga valda. Vallavanem Ester Karuse õnnitles Valga valla poolt neid koolide õpetajaid ja haridustöötajaid, keda maakondlik komisjon oma valdkonna parimaks oli hinnanud.

- Lasteaiaõpetaja laureaat on Eve Ambos Valga lasteaia Kaseke.
- Klassijuhataja laureaat on Kersti Piir, kes on Valga Põhikoolis ka inglise keele õpetaja.
- Aasta huvialaõpetajaks nimetati Valga Muusikakooli rahvamuusika õpetaja Koidu Ahk.
- Piirkondlik aasta tugispetsialist on Maret Lill, kes on Valga Jaanikese koolis logopeedi ja õpetaja ametis.
- Haridusasutuse juhi laureaadinna sai tunnustatud Lüllemäe Põhikooli direktor Jana Tiits.
- Hariduse sõber on Maarika Ojaste MTÜst Triinu Äri. OÜ Triinu Äri toitlustab Valga

Põhikooli ja Maarikat iseloomustati kui hoolivat, lahket ja hea huumorimeelega inimest.

- Aasta õpetaja tiitel läks naabervalda, selle pälvis Tõrva Gümnaasiumi bioloogia, loodusõpetuse ja keemia õpetaja Marge Kaiv.

Lisaks õpetajatele tunnustati ka täiskasvanuhariduse parimaid - Valgamaa aasta õppija, aasta õpitegu ja aasta koolitaja tiitlid tulid Valga valda.

- Valgamaa aasta õppija on Andres Illak, kes töötab Swedbank ASi juristina ja on hetkel omandamas kolmandat magistrakraadi.
- Valgamaa aasta õpiteo tiitli pälvis täiskasvanute koolitusprogrammi „Rahaasjade korraldamine“ läbiviimine, mille eest kuulub tunnustus Lüllemäe Rahvaõpistu eestvedajale Ene Kaasile.
- Valgamaa Aasta koolitajaks on Klarika Raudheid, kes igapäevaselt on Valga Lasteaed Walko õpetaja, kuid koolitab ka Valgamaa Kutseõppekeskuses tulevase lapsedhoidjaid. „Kutseõppesse on alati hea kaasata töötavaid praktikuid ning see, et Klarika käib tunde andmas ja oskab luua seoseid teooria ja praktika vahel, on väga tänuväärne. Kuna Klarika on praktik, siis on tal suurepärase võime märgata igat pisiasja. Ta jõuab iga õpilase klassiruumis nagu iga lapseni lasteaia,“ on teda iseloomustatud.
- Elutöö preemia nominente oli neli: Valga lasteaia Buratino õpetaja Merike Reinsalule, endisele haridus- ja teadusministeeriumi nõunikule Ene-Mall Vernik-Tuubelile, Tõrva Lasteaed Mõmmik õpetaja Asti

Taagepera lossis toimunud tänuüritusel tunnustati aasta silmapaistvamaid tegijaid

Õnnitleme oktoobrikuu eakaid sünnipäevalapsi!

97. sünnipäeva tähistab
Alla Lauk

96. sünnipäeva tähistab
Alvine Lepik
Nadežda Tšeremhova

90. sünnipäeva tähistavad
Kaljo Parts
Salme Jõks
Aleksandra Pavlova
Ksenia Miniakova

85. sünnipäeva tähistavad
Ilse Toompuu
Maimu Vill
Elle-Maret Kerstna
Valli Hiob
Gennadi Ivanov
Elviira Belova

80. sünnipäeva tähistavad
Liudmila Nikitina
Asta Koik
Mati Kull
Ellen Polujanova
Elvi Volver
Leonarda Adamova
Rein Kõvask
Rein Ojaste
Aino Püss
Sale Kütt
Tea Kink
Enn Lapp

Novembrikuu juubilarid, kes ei soovi mingil põhjusel õnnitlemist ajalehes, palume sellest teada anda hiljemalt 1. novembriks tel 5340 7629 või e-kiri: kuido.merits@valga.ee

Železnjakovale ja staažikale pedagoogile Peep Leppikule.

- Valgamaa aasta õppijasõbralik tööandja on Tõrva Tarbijate Ühistu.

Vallavalitsus õnnitleb kõiki õpetajaid ja õppijaid ning haridusasutuste mittepädagoogilisi töötajaid!

Ivi Tigane,
haridusspetsialist

Valga liigub! Kampania sai teoks tänu ERASMUS+ projektile

16.-22. septembrini toimus Euroopa liikuvusnädala raames kampania „Valga liigub 2020!“. Euroopa Liikuvusnädal toimub igal aastal ning innustab inimesi leidma alternatiive auto kasutamisele, tegelema aktiivse liikumisega ning väärtustama oma tervist, et ühiselt seista puhtama õhu ja sellise linnaruumi eest, mis on kujundatud inimeste, mitte autode jaoks. Kampania oli suunatud kõigile Valga valla elanikele, julgustamaks neid auto koju jätma ja võimalikult palju jalgsi või rattaga liiklema.

Nädala jooksul toimus mitmeid üritusi: nii veebipõhiseid kui väiksemaid kohapealseid algatusi – erinevad väljakutsed sotsiaalmeedia platvormidel, maailmakoristuspäev, treeningmaraton, Guinnessi rekordi püstitamine vabavises ning autovaba päev. Iga vallaelanik sai liikuda omas tempos ja viisil ning teha oma liikumisharjumustest sotsiaalmeediasse postitusi, lisades juurde teemaviite #valgaliigub. Vallavalitsuse teenistujad panustasid, korraldades Priimetsa terviserada ning andsid oma liikumisharjumustest rääkides head isiklikku eeskuju.

Kõigi Facebookis ja Instagramis postitajate ja väljakutsetes osalejate vahel loositi välja projekti „Let's Fit Healthy Life“ (spordime tervislikuma elu nimel) meeneid. Projekt saab teoks Itaalia Piemonte maakonna eestvõtmisel koos Hispaania, Läti, Kreeka ja Portugali partneritega. Projekti idee põhineb Itaalias väga populaarsel Fitwalking distsipliinil, mille töötas välja 1980. aasta olümpiavõitja kiirkõnnis Maurizio Damilano. Tegemist on tempoka käimisega, mida harrastatakse vabas looduses erineva raskusega radadel.

Projekti eesmärgiks on propageerida aktiivseid tegevusi värskes õhus ning läbi sportlike tegevuste elavdada elu ääremaadel ning rõhutada kaasava spordi tähtsust kõigi ühiskonnagruppide jaoks. Nii on projekti abiga toetatud erinevaid rahvaspordiüritusi Valga

Erasmus+ projekti meeskond: haridusspetsialist Ivi Tigane, asevallavanem Mati Kikkas ja välisprojektide juhtivspetsialist Lea Vutt

vallas ning korraldatud ka uusi tegevusi värskes õhus liikumise propageerimiseks. Üsna pea on valmimas ka kõigile huvilistele kättesaadav e-raamat Fitwalking'i harrastamiseks vajalike instruksioonide ja treenimispõhimõtetega.

Vaatamata sellele, et viiruse leviku tõttu oli kampania sel aastal suures osas vaid veebipõhine, oli osavõtt üllatavalt aktiivne ning see annab julgust järgmiseks aastaks juba palju suuremaid plaane teha. On rõõm tõdeda, et meie inimesed armastavad värskes õhus liikuda!

Kogu nädala vältel hoiti fookuses turvaline jalgsi käimine ja rattasõit ning nende kasu tervisele, keskkonnale ja rahakotile. Samas oli kampania ka heaks võimaluseks, saamaks vallaelanikelt tagasisidet kvaliteetsema avaliku ruumi loomiseks. Laiemas plaanis aga astusid nii osalejad kui omavalitsus esimese sammu süsinikuneutraalsema Euroopa suunas.

Aitäh kõigile osalistele!

Lea Vutt,
välisprojektide juhtivspetsialist ja
liikuvusnädala koordinaator

Valga väärikate ülikooli tegevus sügissemestril

Soovides kaitsta väärikate ülikoolis osalejaid koroonaviirusega nakatumise eest, on Tartu Ülikool otsustanud sügissemestril väärikate ülikooli loengud ära jätta. Selle asemel saab vaadata iga kuu avaldatud uut veebiloengut või korraldada veebiloengute ühisvaatamist. Lubatud on korraldada ka koolitusi ja õpitube. Kokkusaamistel ei tohi osaleda korraga rohkem kui 20 inimest ning kõik osalejad peavad kandma kaitsemaske. Kõik üritused on eelregistreerimisega.

Väärikate ülikooli avaaktust ja veebiloengut saavad kõik osalejad üle Eesti vaadata alates 9. oktoobrist omale sobival ajal aadressil ut.ee/et/vaarikate-ulikool.

28. oktoobril toimub Valgas Maanteeameti töötuba „Säravad väärikad liikluses. Helkuripatsite valmistamise töötuba“. Valga väärikate ülikooli liikmetel, kes soovivad töötoas osaleda, registreeruda hiljemalt 26. oktoobriks 2020.

11. novembril ja 25. novembril toimub Valgas digioskuste koolitus arvuti kasutajatele. Valga väärikate ülikooli liikmetel, kes soovivad koolitusel osaleda, registreeruda hiljemalt 4. novembriks 2020.

Lisateave ja üritustele registreerumine: Marika Muru, Valga väärikate ülikooli programmijuht, 5304 9805, marika.muru@valga.ee

VALGA VALLA ARENGUKAVA 2035+ EELNÕU AVALIKUSTATAKSE
alates 15. oktoober kuni 1. november 2020
valla kodulehel www.valga.ee/arengukavad.
Ettepanekuid arengukava eelnõu täiendamiseks saab esitada e-postil: valga@valga.ee või tuues paber kandjal Valga vallavalitsuse juhtivsekretäri kätte aadressil Puistee 8, kabinet 201 hiljemalt 2.11.2020.

ARENGUKAVA AVALIK ARUTELU TOIMUB 3. NOVEMBRIL KELL 15:00 VALGA RAEKOJA (Kesk tn 11) 1. korruse saalis.
Avalikust arutelust on oodatud osa võtma kõik huvilised: asutuste-organisatsioonide esindajad, huvigruppide esindajad, ettevõtjad, vallakodanikud jt. Avatud kohvilaud.

Lisainfo: ettevõtluse ja arenguspetsialist Mare Raid, tel 53 498 683, mare.raid@valga.ee

Vallavalitsuse veerg

Valga Vallavalitsusel toimus 9.-24. septembrini üks korraline ja kolm erakorralist istungit. Tähtsamad otsused olid:

- Anda nõusolek Elektrilevi OÜle (registrikood 11050857):
- sundvalduse seadmiseks Hargla hooldekodu (katastritunnus 77901:005:0003) ja Kalli (katastritunnus 77901:005:0521) maaüksuse vahele jäävale reformimata maaüksusele maakaabelliini paigaldamiseks;
 - sundvalduse seadmiseks Aliku-Purika tee (katastritunnus 85501:001:0286, registriosa number puudub) kinnistule maakaabelliini paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 371 m²;
 - sundvalduse seadmiseks alljärgnevatele kinnistule:
 - Rükkeli tn 2 (katastritunnus 85401:001:0197, registriosa number 5293850) maakaabelliinide paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 68 m²;
 - Rükkeli tn T2 (katastritunnus 85401:001:0054, registriosa number 3263950) maakaabelliinide paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 40 m²;
 - Petseri tn 4 (katastritunnus 85401:007:0060, registriosa number 29940) maakaabelliinide paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 44 m²;
 - Petseri tänav T1 (katastritunnus 85401:007:0028, registriosa number 3753750) maakaabelliinide paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 26 m²;
 - Võnnu tänav (katastritunnus 85401:010:0015, registriosa number puudub) maakaabelliini ja jaotuskilbi paigaldamiseks. Sundvalduse ala suurus on 30 m².
 - Määrata Raavitsa-Veski maaüksuse (katastritunnus 28901:001:0071; pindala 20,83 ha; 100% maatulundusmaa) ja Tiidu (katastritunnus 28901:001:0390; pindala 4,74 ha; 100% maatulundusmaa) piiride muutmisel tekkinud reaalosadele lähiaadressid ja

- katastriüksuse sihtotstarbed alljärgnevalt:
- Valga vald, Raavitsa küla, Raavitsa-Veski, 100% maatulundusmaa;
 - Valga vald, Raavitsa küla, Tiidu, 100% maatulundusmaa.
 - Võõrandada Hargla oja silla rekonstrueerimiseks otsustuskorras tasuta Maanteeametile 67 Võru-Mõniste-Valga tee (katastritunnus 85501:001:1000, registriosa nr 2438940).
 - Väljastada kasutusluba:
 - Valga vallas Iigaste külas Tornimäe kinnistule (katastritunnus 82002:002:0680) rajatud 4,2 kW võimsusega päikeseelektrijaamale (ehitisregistri kood 221329028);
 - Valga linnas Vabaduse tn 13 kinnistul (katastritunnus 85401:001:0214) rekonstrueeritud ja laiendatud koolihoonele (ehitisregistri kood 111035598).

Suunata vallavolikogusse:

- Eelnõu hanke „Valga Perekeskus Kurepesa sõiduauto kasutusrent” korraldamiseks ja loa andmine lepingu sõlmimiseks;
- eelnõu Valga Vallavolikogu 19. juuni 2020 otsuse nr 183 „Valga valla ametiasutuste struktuuri ja teenistuskohtade koosseisu kinnitamine” muutmiseks eesmärgiga muuta vallavalitsuse struktuuri ja teenistuskohtade koosseisu;
- otsuse „Investeeringutoetuse projektide esialgse nimekirja kinnitamine ja volituste andmine vallavalitsusele” eelnõu.

- Eraldada huvitegevuse toetusfondist toetust järgmistele mittetulundusühingutele:**
- mittetulundusühingule Carma Motoklubi (registrikood 80262323) 4750 eurot;
 - mittetulundusühingule NAHKKINNAS (registrikood 80134358) 1348 eurot;
 - mittetulundusühingule Sebra Koolitused (registrikood 80244259) 1200 eurot.

- Muuta Valga Vallavalitsuse struktuuriüksuste struktuuri ja teenistuskohtade koosseisu järgnevalt:**
- lisada kultuuri- ja haridusteenistuse koosseisu juhataja ametikoht;
 - lisada ehitus- ja planeerimisteenistuse koosseisu:
 - välisprojektide juhtivspetsialist;
 - projektijuht;
 - ettevõtluse ja arenguspetsialist.

Kinnitada investeeringuteks, lammutamise ja remonttöödega seotud tegevusteks toetuse taotlemisel esitatavate projektide esialgne nimekiri ja volitada vallavalitsust esitama Rahandusministeeriumile investeeringutoetuse taotlemiseks projektide vormikohane nimekiri ning tegema muid toiminguid, mis on vajalikud investeeringutoetuse taotlemisel.

Rohkem infot Valga valla kodulehel.

- Eraldada toetust:**
- 150 eurot mittetulundusühingule Sooru Arendus (registrikood 80139551) seoses sportlaste osalemisega rahvusvahelistel tiitlivõistlustel;
 - 6000 eurot käsipalliklubile KÄVAL (registrikood 80093174) osalemiseks käsipalli Eesti karikavõistlustel ja meistrivõistluste esiliigas.
 - Eraldada spordiürituse korraldustoetust:
 - jalgpalliklubile FC WARRIOR (registrikood 80279720) summas 500 eurot;
 - mittetulundusühingule Carma Motoklubi (registrikood 80262323) summas 450 eurot;
 - Otepää Spordiklubile (registrikood 80084940) seoses lahtise orienteerumispäeva ja lahtiste siseorienteerumise meistrivõistluste korraldamisega Tsirguliina Koolis summas 150 eurot;
 - Otepää Spordiklubile (registrikood 80084940) seoses Valga valla orienteerumispäevakute korraldamisega summas 400 eurot;
 - spordiklubile Karula (registrikood 80134312) seoses laskevõistluse „Karula Karikas 2020” korraldamisega summas 100 eurot;
 - spordiklubile Karula (registrikood 80134312) seoses „XXI Jaan Lattiku mälestusjooks 2020” korraldamisega summas 100 eurot;
 - Valga Lauatennise ja Koroona Klubile (registrikood 80359531) summas 500 eurot;
 - VALGA TURNIIRIBRIDŽI ja MÄLU-MÄNGU KLUBILE (registrikood 80055087) summas 60 eurot;
 - Valgamaa Spordiveteranide Seltsile (registrikood 80084643) summas 350 eurot; võrkpalliklubile Viktooria (registrikood 80077991) summas 160 eurot.

- Anda otsustuskorras kasutusse:**
- korteriomand asukohaga Valga vald, Tsirguliina alevik, Kooli tn 2a-4 järgmistel tingimustel: üürnik tasub üüri 1 euro üldpinna ühe ruutmeetri eest kuus ja korteriomandiga seotud kõrvalkulud;

- korteriomand asukohaga Valga vald, Valga linn, J. Kuperjanovi tn 12-4 järgmistel tingimustel: üürnik tasub üüri 5 eurot üldpinna ühe ruutmeetri eest kuus, lepingu sõlmimisel ettemaksuna 1 kuu üürisumma, lisaks üürile tasub üürnik korteriomandiga seotud kõrvalkulud;
- korteriomand asukohaga Valga vald, Valga linn, Sepa tn 9-5 järgmistel tingimustel: üürnik tasub üüri 1 euro üldpinna ühe ruutmeetri eest kuus ja korteriomandiga seotud kõrvalkulud.
- Võõrandada avaliku enampakkumise korras:
- kinnistu Lasteaia asukohaga Valga vald, Koikküla küla (registriosa nr 2439140) alghinnaga 15 000 eurot, tagatisraha 1500 eurot;
- korteriomand Kõie tn 3-3 asukohaga Valga vald, Valga linn (registriosa nr 1687740) alghinnaga 5000 eurot, tagatisraha 500 eurot;
- korteriomand Metsa tn 18-29 asukohaga Valga vald, Valga linn (registriosa nr 1281940) alghinnaga 5000 eurot, tagatisraha 500 eurot.

Anda avaliku kirjaliku enampakkumise korras üürile Kungla 12, Valga linn, Valga vald asuvad toltlustuskoha ruumid toltlustusteenuse osutamiseks järgmistel tingimustel:

- üürnik alustab toltlustusteenuse osutamisega hiljemalt 1 kuu jooksul arvates lepingu sõlmimisest;
- üürnik tasub ruumide kasutamisega seotud kõrvalkulud ja üüri vastavalt esitatud pakkumisele;
- kasutusse andmise tähtaeg 5 aastat arvates lepingu sõlmimisest.

Võtta kinkena vastu korteriomand (registriosa nr 1780740) asukohaga Valgamaa, Valga vald, Valga linn, E. Enno tn 30-2 ja korteriomand (registriosa nr 1780840) asukohaga Valgamaa, Valga vald, Valga linn E. Enno tn 30-3.

Rohkem infot Valga valla kodulehel.

Valga vallavalitsuse sotsiaaltöö teenistus asub uuel aadressil

Alates 25. septembrist võtavad vallavalitsuse sotsiaaltöö teenistuse ametnikud kodanikke vastu uuel aadressil: Kungla tn 12, (Perekodu Kurepesa hoone). Vastuvõtuajad ja kontaktid seoses teenistuse uue asukohaga ei muutu. Kontaktid on on leitavad Valga valla kodulehel: <https://www.valga.ee/kontaktid>.

Aadressil Kungla tn 12 pääseb sotsiaaltöö teenistuse ametnike juurde maja peauksest, invatõstuki ja lifti kasutamise võimalus tagumise ukse kaudu. Rohkem infot: sotsiaaltöö teenistuse juhataja Jüri Kõre: 5340 2123; jyri.kore@valga.ee või 766 9900; valga@valga.ee

Väljapääs lähisuhtevägivallast on telefonikõne kaugusel

„Lähisuhtevägivald on üks kõige varjatum vägivalla liik, sest see toimub koduseinte vahel. Kohas, mis peaks olema kõige turvalisem paik üldse,“ räägib sotsiaalkindlustusameti ohvriabitöötaja Sirje Sillamägi-Tamm. „Vaimset vägivald, ja seda mis inimese hinges toimub, on veel raskem tuvastada, kui inimene sellest ise ei räägi.“ Ometi on sellest kõigest väljapääs. See on telefonikõne kaugusel.

Tänavale kodudes toimuv välja ei paista ja mõnele kõrvalseisjale võibki jääda mulje, et miks vägivallast küll nii palju räägitakse. Mida saab lugeda hoiatavateks märkideks kooselus?

Kindlaid märke on keeruline välja tuua. Sageli on vägivald kombinatsioon erinevatest vägivallaliikidest. Vägivald võib olla vaimne, füüsiline, seksuaalne ja majanduslik. Näiteks majandusliku vägivalla korral on naine rahaliselt täielikult mehes sõltuv, mees töötab, naine hoolitseb laste ja kodu eest ning kui tekib soov tööle minna, leiab mees erinevad põhjused, miks naine seda tegema ei peaks. Hiljem lisandub kontrolli kulutuste üle, täpne aruandlus, miks, kuhu ja palju kulutati. On olnud juhtumeid, kus naine on pidanud ka bussipileti alles hoidma.

Kui suhtesse on lisandunud füüsiline vägivald, siis peaks ikka kohe abi järele vaatama. Mõnikord püüavad naised füüsilist vägivald, ka pisendada, et „ega ta ikka nii kõvasti ka ei löönud“ või „ainult üks kord on löönud“. Ka üks kord lüüa on juba väga palju.

Vaimset vägivald, ja seda mis inimese hinges toimub, on veel raskem tuvastada, kui inimene sellest ise ei räägi.“ Ometi on sellest kõigest väljapääs. See on telefonikõne kaugusel.

Vaimset vägivald, ja seda mis inimese hinges toimub, on veel raskem tuvastada, kui inimene sellest ise ei räägi.“ Ometi on sellest kõigest väljapääs. See on telefonikõne kaugusel.

Elades vägivaldses suhtes, ei pruugi ohver sellest ise arugi saada. Sageli suudab väärkohtleja ohvrit veenda, et ohver ise ongi kõiges süüdi. Süüdi näiteks selles, et mees kaotas kontrolli ja lõi naist, süüdi selles, et mees joob, süüdi selles, et mees kaotas töö ...

Valga piirkonnapolitseinik Marek käis ja Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi peaspetsialist Sirje Sillamägi-Tamm.

Kuidas ja kuhu abi saamiseks pöörduda?

Ohvriabisse pöördumiseks ei ole vaja suunamist ega saatekirja. Kui oled langenud kuriteo ohvriks, oled kogenud vägivald, hoolimatust või halba kohtlemist, on võimalik pöörduda ohvriabisse. Ööpäevaringselt saab helistada OA tasuta kriistelefoninumbril 113 006, kus nõustatakse eesti, vene ning inglise keeles.

Pöörduda saab otse, Valgas aadressil Transpordi tn 1 (hiljem politseimajas Puiestee tn 4) või helistades tööpäevadel ohvriabi peaspetsialisti telefonile 521 80188. Ohvriale võivad abi küsida ka sugulased, naabrid, töökaaslased, sõbrad, kui nad on mures oma lähedaste pärast. Ohvriabisse pöördudes saab jääda anonüümseks. Konfidentsiaalsus on tagatud igal juhul, alati räägitakse pöördujaga läbi, keda kaasatakse ja kas ta nõustub sellega. Kui tegemist on otsese ohuga kellegi tervisele ja elule, peame

reageerima koheselt ja info edastama 112 ning siis läbirääkimisteks aega ei ole.

Ohvriabi pakub emotsionaalset tuge, me kuulame abivajaja ära, jagame talle informatsiooni abi saamise võimaluste kohta ja juhendame suhtlemisel teiste vajalike asutustega. Vajadusel saame pakkuda psühholoogilist nõustamist kas ohvriabi või naiste tugikeskuse kaudu ning juriidilist nõustamist naiste tugikeskuse kaudu.

Kuidas saab abivajaja ise ennast aidata?

Suur samm on julgus kokku võtta ja teha see esimene kõne näiteks ohvriabisse või kriisitelefoni. See on sageli kõige raskem. Helistamisega ei kaasne mingisuguseid kohustusi, et peab kohe lahku kolima või lastekaitse võtab lapsed ära. Esialgu saab vestelda ja arutada, kuidas edasi ja mida silmas pidada, et ennast suhtes turvalisena tunda. Väga oluline on saada teadmine abisaamise võimaluste kohta ja et keegi tõesti on valmis aitama.

Mida saate soovitada kõrvalseisjale ehk vägivalla tunnistajale?

Varasemalt laialt levinud müüt, et peres toimuv on pere siseasi, on visa kaduma. Väga oluline on märgata ja reageerida. Kui ikka naaberkorteris naine karjub appi ja lapsed nutavad, siis tuleb helistada 112 ja info juhtunu kohta edasi anda. On juhtumeid, kus suures kortermajas elanud peres on aastaid kannatud lähisuhtevägivald, kuid politseisse pole saabunud selle kohta ühtegi teadet.

Jätkub lk 7

Lõuna prefektuuri Kagu politseijaoskonna Valga piirkonnapolitseinik Marek Käs, kes on ühtlasi ka lähisuhtevägivalla ekspertgrupi MARAC liige, puutub vägivallaprobleemidega kokku tõenäoliselt sagedamini kui iga teine politseiametnik.

Ohvriabisüsteem teeb tihedat koostööd politseiga ning töö vägivallaohvritega ongi tegelikult paljude teiste ülesannete kõrval suur osa piirkonnapolitseinik Marek Käisi igapäevast tööst – tuleb vastata abivajajate kõnede, reageerida väljakutsetele, lahendada vägivaldsed olukorrad ja tegelda ka tagajärgedega.

„Olen lähisuhtevägivalla probleemidest rohkem teadlik just selle tõttu, et olen MARAC (Multi-Agency Risk Assessment Conference – toim.) koostöövõrgustiku liige selle loomisest alates. Selle eesmärk on lahendada riskiperede või -isikute probleeme koostöö meetodil,“ selgitab Käs ja lisab, et võrgustikku on kaasatud riskiperedega vahetult kokku puutuvad spetsialistid, sh kohaliku omavalitsuse sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, politseiametnikud, ohvriabitöötajad, naiste tugikeskuse töötajad, tervishoiutöötajad ning teised spetsialistid.

„Ohvrit või abivajajat aidatakse nii, et saame ümarlauana kokku, koosolekul teeme plaani konkreetse juhtumi kaupa, kus iga tugispetsialist saab ülesande. Ja nii me püüame muuta olukorda selle inimese jaoks paremaks. Mingis etapis me kaasame koosolekutele – kui ta on selleks valmis - ka ohvri“. Abi anda on Käisi sõnul teinekord raske. „Ini-

mene peab seda ise tahtma ja sellega nõustuma. Aga sageli on vägivalla ohver ebakindel, ära hirmutatud ja umbusklik. Ta ei usu, et saab reaalselt abi. Teine tahk asja juures on see, et me võimegi saavutada ideaalse koostöö: saame psühholoogi, nõustaja, saame inimesele uue elamispinna - ja ta on kuu pärast tagasi oma ebatavalises kodus. Sest ta teeb sellise valiku.“

Et Valga maakonnas tervikuna vägivallajuhtumeid rohkem oleks kui mujal Eestis, seda Käs öelda ei saa. „Ma ei ütleks nii. Saame võrrelda teatud perioode ja ka need numbrid on suhtelised. Kui ka juhtumite arv on kasvanud, võib põhjus olla see, et mitte vägivald ei ole rohkem, vaid et sellest teatakse rohkem. Ja see on positiivne.“

Vägivaldse suhte kohta on liikvel palju eelarvamusi. Näiteks eeldatakse, et seda leidub rohkem maapiirkondades ja on pigem probleemiks teatud rahvusest või vaesemast ühiskonnakihi inimeste seas. „Tegelikult on see linnas rohkem varjatult, sest siin on suurem anonüümsus. Maal on kõik teada, kui politsei käib ukse taga, on naabritel kõik teada. Selleks, et vägivallatseda, ei pea olema tingimata allakäinud, vaesuses elav ja töötu või alkohoolik – on saanud jalga ukse vahele

ka seal, kus keegi ei eeldakski koduvägivalla olemasolu. Need on olnud rasked protsessid, kuid tulemusi on saadud ja on sellest ka välja tulnud.“

Käisi sõnul leidub suhtevägivald kõigis ringkondades ja õnneks on hakatud sellest rohkem rääkima ning sellega avalikkuse ette tulema. See on vajalik, sest üks asi, mis aitab piire seada, ongi seesama: hirmul avalikuks tuleku ja ühiskonna hukkamõistu ees on teinekord suur jõud.

Sageli näeb lähisuhtevägivalla puhul korduvaid mustreid: vägivalla tsüklilisus, sõltuvussuhe, iseseisvuse puudumine kooselus, madal enesehinnang ning palju muud. Seda saab muuta vaid siis, kui ebaterves suhtes olev täiskasvanu seda ise soovib. „Kui aga peres on lapsed, siis nemad on meie prioriteet, sest kui õigel ajal aidata ei saa, siis need lapsed ongi suure tõenäosusega see järgmine põlvkond, kes võib samad käitumismustrid omaks võtta ja oma vanemate viga kordama jääda. Nad on näinud kodust vägivald ja võtavad seda loomulikkuna.“

Lähisuhtevägivalla all kannatanul on võimalik oma eraelu ja muude isikuõiguste kaitseks kohaldada lähenemiskeeldu. Kaitset vajav isik võib muu hulgas nõuda kahju tekitaja

teisele isikule lähenemise keelamist, eluaseme kasutamise või suhtlemise reguleerimist või muude sarnaste abinõude rakendamist. Seda aga Käisi sõnul sageli ei teata. „Kui saame füüsilise vägivalla seljatatud, siis vaimsega on juba keerulisem. Mõni vaimse terrori juhtum on nagu õudusfilmis: vägivallatseja küll kolib välja, samas on kogu aeg kohal, ta mõtleb iga oma sammu läbi ja leiab võimaluse lähedal viibida. Näiteks sõidab rattaga mööda, pörkab poes kokku, saadab sõnumeid. Politsei poolt oleme rakendanud ahistava jälitamise paragrahvi, soovitame kannatanul need juhtumid kokku koguda ja fikseerida ning selle pinnalt saab kohaldada lähenemiskeeldu ja aresti.“

Mida kaaskodanikud saavad teha? „Kõige esimene asi, et ei vaata mööda, kui märkate abivajajat. Kui on kahtlus, rääkige ja küsige. Teinekord on vaja vaid veidi toetust, et inimene saaks abi või julgeks abi küsida. Kindlasti tuleb teatada abivajavast lapsest.“ Käisi sõnul on juba küllalt juhtumeid, kus naabrid helistavad või hoopis keegi kolmas isik tuleb rääkima. „Umbusku on palju, kuid mina julgustaks küll -kui on kahtlus, et keegi kannatab vägivalla all, tule räägi või teata kuidagi teisiti. Võib-olla oled just Sina see, kes kellegi elu paremaks muudab.“

Kas teavituskampaaniatest on abi olnud?

See on tegelikult väga positiivne, et meedia kajastab lugusid vägivallast ja selle ohvritest, ja just edulugusid. See julgustab ja motiveerib abi otsima ning seeläbi jõuab inimesteni ka info, kuhu ja kellele teatada perevägivallast. Sageli ütlevad meieni jõudnud vägivalla ohvrid, et oleks nad varem teadnud, millised on võimalused abi saamiseks, oleks nad juba ammu selle sammu ette võtnud. Samas on veel palju teavitustööd teha, et info oleks olemas kõigil, kes seda vajavad.

Kuivõrd abi saanud inimene on valmis uut elu alustama?

Võimalikud on mõlemad variandid. Pöördutakse tagasi, soovides partnerile veel üks võimalus anda, kuid nüüd on olemas teadlikkus abisaamise võimalustest ja sellest, et keegi tõesti aitab. Väidetavalt tuleb naine mehe juurest ära kaheksa korda, enne kui ta viimaks päriselt lahkub. Meie oleme alati valmis aitama, kui naine ise selleks valmis on, olgu see esimene, seitsmes või kaheksas kord. Sageli on aga ka nii, et juhtum jõuab ohvriabisse siis, kui juba ongi kindel soov vägivaldne suhe lõpetada, ja siis saame pakkuda abi, toetust ja nõustamist, kuidas seda turvaliselt teha.

Just turvalisus on oluline, sest vägivaldsest suhtest väljumine on pikk teekond ja suhte lõpp ei tähenda alati vägivalla lõppu. See võib jätkuda ähvarduste ja ahistamisena, aga ka sellega on võimalik hakkama saada ja lõpuks saab elu ikkagi ilma vägivallata jätkuda.

Lähisuhtevägivald on tegelikult palju enamat kui naiste vastu suunatud vägivald...

Lähisuhtevägivalla ohvrid on valdavas osas küll naised, kuid ka mehed võivad olla ohvrid ja nendel on samasugune õigus ja võimalus abi saada.

Väga tõsine teema on täiskasvanud laste vägivald oma eakate vanemate vastu. See põlvkond kasvas üles ühiskonnas, milles peresiseid küsimusi tajuti eraasjana ja kus panustati perekondlikule lojaalsusele ja solidaarsusele. Sageli on seal üheks tõsiseks teguriks alkoholi liigtarbimine, kuid saame rääkida ka hooletusse jätmisest: ei osteta ravimeid, toitu, hügieenitarbeid või on tuba kütmata. Märgetes sellist olukorda, on kohe vajalik sellest teada anda, sest sageli puudub abivajajal võimalus helistamiseks ja ka ei taheta seda teha, sest väärkohtlev täiskasvanud laps võib olla ainukeseks lähedaseks inimeseks eaka elus.

Alaerialised lapsed vägivaldses kooselus on väga valus teema. Kõigil isikutel on kohustus teatada abivajavast või hädaohus olevast lapsest. Lastel endal puudub oskus või võimalus endale abi kutsuda ja selleks peame meie, täiskasvanud, märkama ja reageerima. Lapsed on ohvrid juba siis, kui nad näevad pealt peres toimuvat vägivalda. Sageli võtavad nad sellised peremustrid enda täiskasvanuella kaasa kui normaalsuse nende jaoks ja vägivald jätkub, olgu nad siis täiskasvanuna vägivallatseja või ohvri rollis. Laste

väärkohtlemisest tuleb kohe teavitada kohaliku omavalitsuse lastekaitsetöötajat, helistada lasteabitelefoni 116 111 või 112.

Kellega teete koostööd?

Tugivõrgustik on päris suur ja hästi toimiv. Oluline ongi see, et juhtumite lahenduse võti peitub tugevas ja tõhusas koostöös, millesse on kaasatud ohvriabi, Valgamaa Naiste Tugikeskus, kohalik omavalitsus, lastekaitse, juristid ja vajadusel muud osapooled. Turvalisuse tagamisel teeme tihedat koostööd politseiga.

Mis aitab aitajal endal vastu pidada?

Väga harva saame me kirjalikult tänu või tulakke isiklikult tänama ja me tegelikult sellisel kujul ei ootagi seda. Me näeme tänu näiteks tänaval - üks pilk, naeratus, juuksed soengus, selg sirge ...

Kui pool aastat tagasi tuli minu kabinetti naine, kes ei julgenud mulle otsagi vaadata ja ainult nuttis ning nüüd tänaval kohtudes on ta justkui särama löönud, siis on sõnadetagi selge, et me oleme koos saanud midagi ära teha. Eks need meie klientide lood on ikka ka väljaspool tööaega kogu aeg meiega koos ja märgetes neid pisikesi positiivseid muutusi, on ikka väga hea tunne.

**Laen pandi vastu!
Pantvarade müük!
Kodutehnika ja
kulla ost-müük.
Valga Pandimaja,
Puiestee 2,
5052202,
valga@incassor24.ee**

MIS ON OHVRIABI KRIISITELEFON?

Ohvriabi kriisitelefoni 116006 pakutakse sulle ööpäevaringset kriisinõustamist ja jagatakse informatsiooni ohvri õigustest ja abistavatest süsteemidest. Lisaks tagatakse sulle, et saadud informatsioon jõuaks vastavatele abiandvatele spetsialistidele.

KELLELE ON OHVRIABI KRIISITELEFON MÕELDUD?

Ohvriabi kriisitelefoni on mõeldud Sulle, kui:

- oled langenud süüteo ohvriks;
- oled langenud hooletuse või halva kohtlemise ohvriks;
- oled langenud füüsilise, vaimse, seksuaalse või majandusliku vägivalla ohvriks;
- oled kaotanud kuriteo või õnnetusjuhtumi tagajärjel enda lähedase;
- soovid teatada kellegi teise ohvriks lange misest, 116006 numbrile helistamine on Sulle tasuta ja soovi korral võid jääda anonüümseks. Sind nõustatakse eesti, vene ja inglise keeles. Kui Sa ei soovi või ei saa helistada, siis aitame Sind ööpäevaringselt ja kolmes keeles ka veebivestluse teel.

<https://www.palunabi.ee/kriisitelefoni-116006>

Vägivallast loobumise tugiliin 660 6077
<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/ohvriabi-ennetustoo/tugi-vagivallast-loobumiseks>

OLULISED KONTAKTID :

- Valgamaa ohvriabitöötaja Sirje Sillamägi-Tamm 521 8088
- Ohvriabi kriisitelefoni 116 006 24 h
- Valgamaa naiste tugikeskus 5303 2544 24 h
- Lasteabi telefon 116 111 24 h
- <https://www.palunabi.ee/>

OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad.
Tel 50 45 215, 51 45 215,
info@est-land.ee

Metsakeskus.ee
Ostame kasvavat metsa, põllumaad ja metsakinnistuid hinnaga kuni 10 000 eurot/ha. Kinnistud võivad olla tehtud raietega või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

PUURKAEVUMEISTRID
Puurkaevude ja aukude projekteerimine, puurimine ning liivideerimine. Vee- ja kanalatsioonitöid, sepi- ja liivapumpade paigaldus.
Lisainfo tel 52 69 604
www.puurkaevumeistrid.ee

KÜTTEKOLDED ja KORSTNAD KORDA!
Tellige varakult kütteseadmete puhastus ja remonttööd!

Valga Tuletõrjeühing

- Korstnapühkimisteenus tolmuimejaga
- Pottsepatööd (korstnad, pliigid, ahjud jne)
- Korterimajade ventilatsioonisüsteemide puhastamine
- Tulekustutite ja suitsuandurite kontroll, hooldus, müük

Valga, Puiestee 2, E-R 8-17
Tel 5333 5233, 766 1009 ja 521 0357
valga.tuletorje@gmail.com

www.saag24.ee
SAAG 24 MEIE ESINDUSED ON AVATUD:
ELVAS, VALGAS, OTEPÄÄL JA VILJANDIS
VÕI OSTA MUGAVALT E-POEST
AIA - JA METSATEHNIKA MÜÜK | HOOLDUS | RENT
TULE PIILU VAPRAID ABILISI SÜGISESEKS LEHTEDE KORISTUSEKS!

Akulehepuhur BGA 45

119.00 €
~~149.00 €~~

Lehepuhur BG 56

229.00 €
~~269.00 €~~

Lehepuhur BR 700

669.00 €
~~769.00 €~~

Samuti pakkumisel suurima võimsuse ja puhumisjõuga lehepuhur Eesti turul: BR 800 C-E, hind **869.00 €**

METSAINVEST
www.metsainvest.ee
KASVAVA METSA OST KINNISTUTE OST PÕLLUMAA OST
Vallikraavi 2, Tartu +372 55 40 150
info@metsainvest.ee [f metsainvest](https://www.facebook.com/metsainvest)

Vanametalli KOKKUOST
ALATI HEAD HINNAD
5198 1222
PETSERI 38A, VALGA
www.tolmets.ee

VALGA BETOON
Vajad betooni? Meie aitame!
AASTARINGSELT!
VILJANDI TN. 82C, VALGA +372 5883 9223 info@valgabeton.ee, www.valgabeton.ee

CREDIT24 OTSIB VALGAMAA SPORDI TAUSTAJÕUDU!

Igal kuul tunnustame inimest, kes on enda maakonnas silma paistnud tulinägelise spordi toetajana. Olgu selleks tubli noortetreener, andunud fänn, alati särav meeskonna bussijuht, aktiivne lapsevanem, ajakirjanik või hoopis keegi teine tunnustust vääriv inimene.

Kui teate, kes on teie maakonna spordi taustajõud, siis esitage tema kandidatuur

credit24.ee/sporditaustajõud

Igal kuul autasustame konkursi võitjat 500 euroga. Tunnustame neid, kes seda väärivad!

Tutvu tingimustega credit24.ee ja pea nõu asjatundjaga numbril 614 3400.

